

8. Затонський Д. В. У пошуках сенсу буття / Д. В. Затонський. — К. : Дніпро, 1967. — 312 с.
9. Іздрик Ю. Р. Таке / Юрій Романович Іздрик. — Х. : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного дозвілля», 2010. — 272 с. — (Першотвір).
10. Іздрик Ю. Р. 3:1. Острів Крк. Воцек. Подвійний Леон : [текст] / Юрій Романович Іздрик ; [передм. Ю. Андруховича]. — Х. : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2009. — 320 с. — (Першотвір).
11. Киченко О. Постмодернізм і роман : метаморфози традиційного жанру / Олександр Киченко // Всесвіт. — 2004. — № 11–12. — С. 176–179.
12. Кодак М. Душа під вантажем доби : Про сучасну прозу, здебільше молоду / Микола Кодак // Дніпро. — 1997. — № 3–4. — С. 125–135.
13. Кожелянко В. Тероріум : [роман] / Василь Кожелянко. — Львів : Кальварія, 2002. — 172 с. — (Серія «Дефіляди»). — (Першотвір).
14. Лавринович Л. Б. Постмодернізм в українській, польській та російській прозі : типологія образу-персонажа : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.01.05 «Порівняльне літературознавство» / Л. Б. Лавринович. — Тернопіль, 2002. — 20 с.
15. Лавринович Л. Сучасний український постмодернізм — напрям? стиль? метод? / Лілія Лавринович // Слово і Час. — 2001. — № 1. — С. 39–46.
16. Логвиненко О. Дама у сідлі, або жіночий феномен в українській прозі на зламі століть / Олена Логвиненко // Київ. — 2006. — № 2. — С. 178–182.
17. Нямцу А. До проблеми функціонування «літературних архетипів» у європейському загальнокультурному контексті / Анатолій Нямцу // Слово і Час. — 2009. — № 2. — С. 3–14.
18. Поліщук О. Позиція персонажа в українській постмодерній прозі / Олена Поліщук // Слово і Час. — 2003. — № 2. — С. 70–74.
19. Поліщук Я. «Між пригадуванням і передчуттям» : репрезентація советського минулого в сучасній літературі [Електронний ресурс] / Ярослав Поліщук. — Режим доступу до ресурсу : <http://www.ukrlit.vn.ua/article1/1862.html>.
20. Тебешевська-Качак Т. Автобіографізм як принцип нарації та характеротворення у прозі Оксани Забужко / Тетяна Тебешевська-Качак // Слово і Час. — 2004. — № 2. — С. 39–47.
21. Цибулько В. Біда в тому, що покоління восьмидесятників поза літературою не реалізувалося повноцінно майже ніде : [інтерв'ю Л. Павлишина] / В. Цибулько // І. — 2002. — № 24. — С. 70–72.
22. Якушев В. В архіві шаблонних героїв / Влад Якушев // Дніпро. — 2009, березень. — С. 173–174.

The Character's Modifications in Prose with the Elements of Mythologization

The specificity of character in contemporary prose with the elements of mythization / mythologization is observed in the paper. Particular attention is paid to the emergence of the new types of characters and sociocultural determination of mythologization images. The correlation between the type of the character and the specifics of its artistic embodiment in mythized / mythologized literary work is also considered.

УДК 821.161.2-311.9.09

Наталія Савицька (Суми)

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ ФАНТАСТИКИ

У сучасному літературному процесі України вагоме місце належить фантастичній літературі. Проте в українському літературознавстві й досі виникає питання про існування української фантастики. Особливо це стосується жанру наукової фантастики, який на фоні домінуючих фентезійної й містичної літератури виглядає досить скупко. Відповідно й науковий інтерес до цієї теми значно послабився порівняно з активним дослідженням цієї проблеми в другій половині ХХ століття. Українська наукова фантастика минулого століття досліджувалася в роботах науковців Олесі Стужук, Тетяни Катиш, Світлани Олійник, Ніни Чорної та письменників Олександра Левченка, Віталія Карацупи, Андрія Валентинова, Олега Ладигенського, Дмитра Громова, тоді як сучасний період її розвитку залишився поза їхньою увагою, що

свідчить про актуальність порушеної проблеми. Запропонована стаття — спроба визначити основні аспекти вивчення сучасної наукової фантастики з метою представлення її як окремого повноцінного жанру української літератури.

Зародження наукової фантастики в українській літературі відбулося в 20-х роках ХХ століття. Пов'язують цю подію з появою роману Володимира Винниченка «Сонячна машина», але початком жанру вважається трилогія Юрія Смолича «Прекрасні катастрофи». Значний внесок у становлення української наукової фантастики зробили письменники, які повністю присвятили їй свою творчу діяльність (Володимир Владко, Микола Дашкієв, Василь Бережний, Олесь Бердник та ін.). Найбільшого розвитку цей жанр набуває в 60-ті роки минулого століття, коли його кращі традиції продовжують засновники української наукової фантастики, і водночас приходять нове покоління письменників з новими поглядами на розвиток і призначення науково-фантастичної літератури (Віктор Савченко, Олександр Тесленко, Олег Романчук, Ігор Росоховатський та ін.). Позаяк в першій половині ХХ століття тематика творів була зумовлена баченням фантастики як засобу популяризації наукових відкриттів та технічних винаходів, то найпопулярнішими стають сюжети про впровадження вченими в життя різноманітних наукових ідей (польоти в космос, подорожі в минуле й майбутнє тощо). У 60-х роках акцент зміщується із науково-технічного світу на внутрішній світ людини. Значна увага приділяється морально-етичним проблемам науковців, дослідженню природи людини. Її недосконалість та пошук шляхів до досконалості — головна тема творчості фантастів цього періоду. Досліджуючи сутність людини, вони замислюються над питанням, ким є людина на тлі Всесвіту. У кінці ХХ століття в науковій фантастиці актуалізуються апокаліптичні мотиви (техногенна, екологічна, демографічна катастрофа; вторгнення інопланетян; захоплення людства роботами тощо).

Несприйняття технологічних тенденцій розвитку людства та протест проти раціоналізації культури спричинили спад у розвитку наукової фантастики в українській літературі на межі століть. У цей час посилюється інтерес до підсвідомого, ірраціонального, що сприяє активному розвитку фентезі й містичної фантастики. Але говорити про «смерть» [1, с. 132] наукової фантастики нам видається не зовсім коректним. Про її розвиток в Україні свідчать журнал «Український фантастичний оглядач», на сторінках якого постійно друкуються нові твори саме цього жанру, та сайт Ігоря Желема «Українська фантастика» (<http://www.zhelem.com.ua>), де багато уваги приділено українській, російській і світовій науковій фантастиці. Отже, говорити про зникнення жанру недоречно. Скоріше, послабилися такі риси наукової фантастики, як техніцизм, безпеляційна віра в науково-технічний прогрес, функція популяризації наукових досягнень, політична заангажованість тощо. Натомість посилюється інтерес до інших художніх можливостей, що їх пропонує цей жанр: відображення альтернативності світу й паралельних вимірів; нові технологічні можливості та готовність людини до зустрічі з ними. Видозмінилася й космічна тема, а з нею й тема контактів, з'явилися іронічність, синтез з іншими літературними різновидами в межах одного твору — мелодрамою, детективом, бойовиком. Наукова фантастика, якою її представляли у ХХ столітті, дійсно занепала, але водночас відбулося її переформатування, вона відродилася в нових тематичних різновидах: альтернативна історія, космічна, соціальна фантастика, кіберпанк [2, с. 32].

Проте й наукова фантастика у «чистому вигляді» продовжує розвиватися. Провідними темами творів є наукові дослідження й відкриття вчених різних галузей. Наприклад, у оповіданні Валерія Верховського «Ера електрики» головний герой за допомогою свого винаходу (Електричної Машини) знаходить спосіб жити вічно. У романі Віктора Савченка «Монолог над безоднею» вчений-генетик пізнає таємницю вічної молодості, при цьому у творі порушуються морально-етичні проблеми, які виникають у результаті такого відкриття. Оригінальним явищем цього жанру є роман Андрія Валентинова «Сфера», де досліджується феномен сну та можливість штучно програмувати цей процес. Цікаво, що через півтора року після виходу твору в Японії з'явилися прилади для програмування сну, сконструйовані за принципом, описаним у книзі. У романі «Даймон» цього ж фантаста учені досліджують ноосферу. Тим, хто оволодіває «ноосферним зв'язком», відкриваються нові можливості, вони можуть втручатися в долі людей і навіть цілих країн. Про незвичайний винахід написала свій роман і Яна Дубинянська. «Сходовий майданчик» — твір, у якому зображується машина,

здатна сумістити життєвий простір однієї людини з простором того (чи тієї), на кого спрямоване почуття: любов, ненависть, заздрість, каяття, страх, ностальгія тощо.

Окрім теми наукових експериментів із технікою, набувають популярності й твори про експерименти над самою людиною (повісті Олександра Левченка «Віч-на-віч із самим собою» (телепортація й роздвоєння людини), «Машина для вбивства» (насильницький вплив на свідомість людини), повість Наталії Гайдамаки «Реанімація ХХІ» (стирання пам'яті людини), роман Віктора Савченка «З того світу — інкогніто» («розвтілення» людини й переміщення її сутності з одного тіла в інше), повість Ігоря Желема «Екстремальна ситуація» (дослід із підсвідомістю, тест на виживання у віртуальній реальності).

Визначені теми творів використовувалися й у радянській науковій фантастиці, проте помітна характерна відмінність. У сучасній українській науковій фантастиці відсутня ідеологічна спрямованість творів. Наукові відкриття, винаходи, експерименти служать для розкриття природи людини, її психології, поведінки в нових незвичних умовах, а не виконують популяризаторську функцію. Взагалі більшість дослідників вказує на таку особливість сучасної української наукової фантастики, як розірвання зв'язку з традиціями радянської фантастики й створення власних шкіл (харківська, київська).

Схожа ситуація спостерігається й у сучасній українській космічній фантастиці (космічній опері). Це піджанр наукової фантастики, дії в якому відбуваються в космосі й мають героїчний і масштабний характер. Твори такого характеру були досить частим явищем в українській науковій фантастиці ХХ століття (Володимир Владко, Василь Бережний, Олесь Бердник та ін.). Але на сучасному етапі розробляються нові теми в межах цього різновиду. Сучасні філософські, морально-етичні, психологічні проблеми переносяться зі світу землян у космічний простір. Тому відбувається синтез цього піджанру з філософською фантастикою, антиутопією, кіберпанком, детективом, любовним романом, містиком, фентезі, притаманними сучасній фантастиці загалом. Значна увага приділяється внутрішньому світу героїв, які потрапляють у надзвичайні ситуації.

У сучасній українській космічній опері значної популярності набувають твори про міжгалактичні війни та долю людей у цих подіях (Радій Радутний «Три життя про запас», Олексій Кацай «Пекло»). Тема війни домінує й у романах Олега Авраменка (диалогія «Зірки на долонях», «Реальна загроза», «Жменя вічності», «Зруйновані зорі», останній написаний у співавторстві з братом Валентином Авраменком), який намагається знайти відповідь на питання, чому людство й інопланетні цивілізації не можуть жити в мирі, адже Всесвіт безмірний, у ньому всім вистачить місця.

Поширеною є й тема авантюрих пригод людей у космосі та на інших планетах (Валерій Верховський «Ненаситець», Олександр Левченко «Планета Братерства», Олексій Кацай «Капітан космічного плавання», Володимир Заєць «Важкі тіні», Ігор Сокол «Естафета дерзани» та ін.).

Сучасні фантасти розвивають також тему контакту людини з інопланетними істотами (Володимир Заєць «Світове зло», Олександр Левченко «Експедиція на Бермуди», Віктор Савченко «Під знаком цвіркуна», Олександр Пащенко «Колонізація», «Фантазія на котячу тему», Ігор Желем «Несумісність»).

Проблематика творів української космічної опери досить широка. Особливо популярною стає тема значущості вибору людини у складних неоднозначних ситуаціях. Такий вибір постає перед Деміном («Приречений жити» Тимура Литовченка): померти самому чи стати вбивцею сотень людей (у тому числі своєї сім'ї) заради майбутньої перемоги людства над дарками. Схожа проблема порушується в повісті Олександра Левченка «Планета Братерства». Головні герої твору Арсей і Орес мають зробити важкий вибір: знищити планету Паліден чи дозволити їй напасти на свою рідну Терну. Усвідомлення того, що від них залежить життя цілого людства, не дає їм свободи зробити такий крок. У романі Олександра Левченка «Диявол добра» космічний мандрівник, перебуваючи певний час на Землі, вирішив «навести лад» у стосунках людей. Він втручається у свідомість тих, хто чинить будь-яке насильство, й змушує їх здаватися, що призводить до ряду смертей. Чи можна такі дії назвати добром — ось питання, на яке фантаст намагається знайти відповідь разом із головним героєм твору Вадимом.

Ще одним прикладом сучасної української космічної фантастики є «космічна симфонія» Генрі Лайон Олді (Дмитра Громова й Олега Ладиженського) «Ойкумена» — масштабний твір,

у якому автори створюють власний Всесвіт із багатьма расами й цивілізаціями, кожна з яких йде своїм шляхом розвитку. І на першому плані, звичайно, людина з її вадами і достоїнствами. Продовженням цього циклу стала космічна сюїта «Urbi et Orbi, или Городу и Миру».

Отже, в сучасній українській космічній опері екзотичний антураж і описи технічних досягнень майбутнього є лише тлом, на якому фантастами розробляються одвічні теми: добра й зла, війни й миру, кохання й ненависті, дружби, пошуку місця й ролі людини у Всесвіті. Такі проблеми притаманні й іншим фантастичним жанрам (фентезі й містиці), проте в науковій фантастиці їх розв'язання відбувається виключно на науковій основі. А подібність тем творів цього піджанру до тем радянських науково-фантастичних романів лише поверхнева. Сучасна космічна опера аполітична, на перший план виходить людина з її проблемами, конфліктами, почуттями. Натомість у радянській фантастиці космічні польоти зображувалися здебільшого з метою підкреслення величі країни, її високого розвитку і великого потенціалу. Ідеологічна боротьба з «ворогами», «шпигунами» була обов'язковим компонентом більшості фантастичних творів. Виняток становлять романи Олесь Бердника, в яких космічні світи побудовані на абсолютно інших принципах, їхні проблематика й образність значно відрізняються від традиційної радянської космічної опери. Традиції творчості Олесь Бердника знайшли продовження в сучасній українській фантастиці.

Широкої популярності набув ще один різновид наукової фантастики — альтернативна історія, який являє собою художнє осмислення різних можливих варіантів ходу історії (відповідаючи на питання: «Що було б якби?»). Активний розвиток цього піджанру пов'язаний із такою особливістю сучасної української фантастики, як посилені інтерес письменників-фантастів до історичного минулого. Яскравим представником цього різновиду фантастичної літератури є Василь Кожелянко, який у своїх романах («Дефіляда в Москві», «Конотоп», «Три поля», «Срібний павук», «Котигорошко», «ЛжеNostradamus» та ін.) засобами фантастики моделює світи, в яких ключові історичні моменти подані відповідно до авторського бачення задля кращого розуміння того чи іншого соціального або психологічного процесу. Фантаст створює варіації на теми Другої світової війни, Конотопської битви, Переяславської ради, трипілля, козаччини, загибелі Атлантиди, відкриття Америки тощо. Україна у творах здебільшого постає як сильна самостійна держава. Можна чітко простежити авторську концепцію історичного розвитку країни. Історія у фантастиці Василя Кожелянка — це не просто набір фактів і дат, це Люди, які діють у певний час, у певному місці, роблять свій вибір, зумовлюючи той чи інший хід розгортання подій. І саме від вибору Людини залежить доля держави, нації, людства в цілому.

Прикладом альтернативної історії є також роман Олега Авраменка «Принц Галлії». У творі зображується відродження Римської імперії потомком Октавіана Августа Корнелієм Юлієм Абрицци, який об'єднує італійські землі в єдину державу, підкорює всю Європу та перемагає орди хана Батия.

Альтернативну історію міста Рівне створює у своєму романі «Рівне/Ровно» Олександр Ірванець. Місто виявляється розділеним стіною (на кшталт берлінської) між країнами ЗУР (Західноукраїнська Республіка) і сур (Соціалістичною Республікою Україна). Історія міста, його контрастна роздвоєність і злиття передаються крізь призму внутрішнього світу героя та його сприйняття.

Отже, у жанрі альтернативної історії фантасти створюють варіації на тему розвитку тих чи інших подій вітчизняної й світової історії. При цьому письменники наголошують на тому, що головним рушієм цього процесу завжди були й залишаються Люди.

Розвивається в сучасній науковій фантастиці й такий її різновид, як соціальна фантастика, головна мета якої полягає в розкритті законів розвитку суспільства, що потрапило в нові й незвичні для людства умови.

До соціальної фантастики належить роман Яни Дубинянської «Проект “Міссурі”», в якому порушується серйозна проблема вільного життєвого вибору. У творі розповідається про секретний експеримент, проведений на базі навчального закладу Міісуро, направлений на кардинальну зміну світу. Тут готують «надлюдей», майбутніх лідерів країни, в яких у результаті цього експерименту над психікою з'явилася здатність у будь-якій ситуації робити правильний вибір. Але яким буде майбутнє людей, позбавлених можливості самостійно

приймати рішення та чи може бути майбутнє взагалі в «запрограмованому суспільстві» — ось ті питання, які ставить письменниця.

Прикладом соціальної фантастики є також і роман Марини та Сергія Дяченків «Армагед-дом», де показано світ, який уже ціле тисячоліття кожні двадцять років переживає апокаліпсис. Певна кількість людей щоразу рятується в потаємних Воротях і, виходячи звідти, починає новий цикл життя. І так знову до наступного апокаліпсису. На прикладі життя головної героїні Лідки фантасти показують зміни людського «Я» після пережитих нею трьох апокаліпсисів. Життя й поведінка людей у світі без орієнтирів, у постійному очікуванні кінця світу, без прогресу — основна тема роману.

Отже, в українській соціальній фантастиці провідною є тема попередження людства про можливі катаклізми сучасного суспільства.

Останнім часом активного розвитку набуває кіберпанк — антиутопічний піджанр наукової фантастики, в якому зображується світ майбутнього, де високотехнологічний розвиток поєднується з глибоким занепадом або радикальними змінами в соціальному устрої. У творах цього різновиду події здебільшого відбуваються у віртуальному просторі, часто розмиті кордони між реальним і віртуальним світом. Типові елементи світу кіберпанка: кіберпростір, віртуальна реальність, штучний інтелект, кіборги, біороботи, великі корпорації, хакери, кібертероризм, нанотехнології, квантова фізика, генна інженерія.

Значний внесок у розвиток даного піджанру в українській фантастиці зробив Олександр Тесленко в кінці минулого століття. Він присвятив велику кількість своїх повістей і оповідань темі співіснування людей і кіборгів («Посмішка кібера», «Русуля», «Дьондюранг» та ін.).

У сучасній фантастиці кіберпанк представлений поки що невеликою кількістю творів. До цього піджанру належать, наприклад, оповідання Радія Радутного «Zomby.exe», в якому показана спроба захопити сучасний світ за допомогою комп'ютерного вірусу; та «Я куплю тебе нову жизнь» про існування невідомого людині світу всередині комп'ютерної мережі. До цього ж різновиду відносять і оповідання Валерія Верховського «Бєбі — кращий подарунок», в якому розповідається про те, як головна героїня Аннабела створила сім'ю шляхом придбання в торговому центрі чоловіка й доньки, зроблених за останнім словом техніки, бо їй зручно вмикати та вимикати їх у залежності від свого настрою й розпорядку.

Твори цього різновиду містять застереження сучасному людству від надмірної комп'ютеризації й занурення у віртуальну реальність.

Особливістю сучасної наукової фантастики є синтез різних піджанрів, як у межах цього жанру (кіберпанк і космічна фантастика, «чиста» й соціальна наукова фантастика тощо), так і поза ним (наукова фантастика, детектив, містика, фентезі тощо). У попередньо названих творах здебільшого наявні декілька різновидів наукової фантастики, тому класифікація творів фантастичної літератури є відносною. Прикладом різножанрового синтезу є творчість Яни Дубинянської. Вона пише на межі фантастики, містики, психологічної прози, любовної історії, хоррору, сатири [3, с. 261]. Наприклад, у її романі «За горизонтом сну» поєднані три сюжетні лінії, написані в різних жанрах фантастики: космічна наукова фантастика (космічна експедиція), фентезі (королівство Велика Сталла) й соціально-психологічна антиутопія (глибока економічна та гуманітарна криза на Землі), які з'єднуються в кінці твору. Експериментальним є також роман цієї ж письменниці «Гаугразський бранець», у якому поєднано футуристичну наукову фантастику, кіберпанк і психологічне фентезі. У творі зображується протистояння двох протилежних світів: Глобального соціуму та «дикого» Гауграза. У стилі наукової фантастики описано високотехнологічне інформаційне суспільство першого світу, а варварський Гауграз побудований у кращих традиціях фентезі.

Експериментування з різними жанрами у творах сучасної наукової фантастики надає їм оригінального звучання й сприяє появі нових піджанрів.

Ще одна особливість сучасної української наукової фантастики — її двомовність. Така специфіка притаманна не лише досліджуваному жанру, а й українській фантастиці в цілому. У 90-х роках минулого століття практично 90% фантастів писали свої твори російською мовою. На сучасному етапі ця ситуація не зазнала кардинальних змін, хоча рух у напрямку розбудови саме україномовної фантастики відчутний. Останнім часом з'явилися переклади уже відомих фантастичних творів України, написаних російською, нерідко перекладом займаються самі

автори. У науковій фантастиці двомовні твори видають Олег Авраменко, Андрій Валентинов, Генрі Лайон Олді, Яна Дубинянська, Марина та Сергій Дяченки, Олексій Корепанов, Радій Радутний та ін. Дослідник Ігор Чорний, аналізуючи таку мовну ситуацію в українській фантастиці, пояснює її, по-перше, єдиним літературним простором колишнього СРСР, по-друге, кризою видавничої справи в Україні й більш розвиненим російським видавничим ринком [4]. Окрім того, не останню роль відіграє прагнення письменників знайти якомога ширшу аудиторію. Тож згадані вище фантасти належать і до українського, і до російського сучасних літературних процесів. А це ускладнює процес ідентифікації української фантастики як самостійної повноцінної літератури.

Отже, сучасна українська наукова фантастика має цілий ряд особливостей: інтерес до минулого; аполітичність; широкий спектр тематичних різновидів, кожен із яких є художнім втіленням певної світоглядної установки (альтернативна історія, кіберпанк, космічна й соціальна фантастика); різножанровий синтез; двомовність. Усі ці особливості свідчать про те, що українська наукова фантастика має потужний ґрунт для активного розвитку на сучасному етапі. Основи й традиції, закладені поколінням фантастів ХХ століття, відчутні в багатьох творах сучасних письменників. Поява низки піджанрів та експериментування з ними свідчать про поступове становлення наукової фантастики як окремого жанру сучасної української літератури. Хоча остаточне його формування поки що не відбулося, існування та потужна еволюція сучасної української наукової фантастики не викликає сумнівів.

Кожен із виділених різновидів сучасної української наукової фантастики потребує подальшого ґрунтовного дослідження, що дозволить відтворити повноцінну картину розвитку даного жанру.

Література:

1. Амнуэль П. Реквием по научной фантастике / Павел Амнуэль // Полдень, XXI век. — 2010. — № 1. — С. 131-146.
2. Стужук О. І. Художня фантастика як метажанр (на матеріалі української літератури ХІХ-ХХ ст.): дис. ... канд. філол. наук : 14.01.26 / Олеся Іванівна Стужук. — К., 2006. — 175 с.
3. Фантасты современной Украины: энциклопедический справочник / [ред.-упоряд. И. В. Чорный]. — Х. : Издательский дом «Инвестор», 2007. — 640 с.
4. Чёрный И. Mater et magistra (Размышления о фантастике вообще и современной фантастике Украины в частности) [Электронный ресурс] / Игорь Чёрный // Фантастика 2001 : Сборник прозы и публицистики. — М. : АСТ, 2001. — С. 484–491. — Режим доступа: http://fandom.rusf.ru/about_fan/cherny_05.htm.

The Main Aspects of Contemporary Ukrainian Science Fiction Studies

The peculiarities of Ukrainian science fiction development are analyzed in the article. The genre and thematic characteristics of contemporary stage of its existence are considered. The article deals with the formation of Ukrainian science fiction as an independent kind of contemporary Ukrainian literature.